

určují

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

v akademickém roce 2004/2005

Student:	Simona Ferencová
Obor:	Finanční řízení

Vedoucí oboru Vám dle platných ustanovení zadává následující bakalářskou práci:

Název bakalářské práce:	Posouzení efektivnosti problematiky sociálního zabezpečení u zaměstnavatelů
Pokyny pro vypracování:	1. Prostudujte uvedenou literaturu se vztahem ke zvolenému tématu. 2. Proved'te literární průzkum a analýzu teoretických a metodologických východisek řešení zadaného úkolu. 3. S využitím odborné literatury posuďte analýzu problému v organizaci. 4. Navrhněte optimální způsob řešení při výběru a vymáhání nedoplatků na sociálním zabezpečení.
Seznam odborných zdrojů:	1. Automatizovaný systém právních informací(ASPI) [počítačový program aspivin.exe], zákon č. 328/1991 Sb., v platném znění, o konkurzu a vyrovnání. 2. Automatizovaný systém právních informací(ASPI) [počítačový program aspivin.exe], zákon č. 513/1991 Sb., v platném znění, obchodní zákoník. 3. Automatizovaný systém právních informací(ASPI) [počítačový program aspivin.exe], zákon č. 589/1992 Sb., v platném znění, o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. 4. Automatizovaný systém právních informací(ASPI) [počítačový program aspivin.exe], zákon č. 71/1967 Sb., v platném znění, o správním řízení. 5. GROSSOVÁ, M. <i>Exekuce v současné právní praxi</i>. Praha: Linde Praha, a.s, 1997. 6. MACEK J., TOMSA M. <i>Jak vymáhat pohledávky v obchodních vztazích ?</i>. Ostrava: Montanex, a.s., 1994. 7. KOLEKTIV AUTORŮ. <i>Komentář k sociálním a právním předpisům</i>. Olomouc: ANAG, 1995. 8. URL: <http://www.cssz.cz/>
Datum zadání:	8. 2. 2005
Termín odevzdání:	3. 5. 2005

Vedoucí práce: JUDr. Helena Burková

Oponent: Ing. Alena Sýkorová

Vedoucí oboru: Ing. Eva Heczková

Ředitelka: Ing. Alena Dofková

Ve Zlíně dne: 1. března 2005

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Bakalářský studijní program Ekonomika a management
studijní obor: Finanční řízení podniku
realizovaný na Vyšší odborné škole ekonomické, Zlín

POSOUZENÍ EFEKTIVNOSTI PROBLEMATIKY SOCIÁLNÍHO
ZABEZPEČENÍ U ZAMĚSTNAVATELŮ

Bakalářská práce

Vypracovala: Simona Ferencová
Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Helena Burková

Zlín 2005

Poděkování

Chtěla bych touto cestou poděkovat ředitelce Okresní správy sociálního zabezpečení Prostějov paní Mgr. Zitě Popelářové, že mi umožnila studium na vysoké škole.

Také bych chtěla poděkovat všem svým spolupracovníkům za spolupráci při úspěšném plnění všech pracovních úkolů. Hlavně jim děkuji za morální podporu při plnění studijních úkolů.

Děkuji také JUDr. Heleně Burkové za cenné rady a připomínky, které mi poskytla nejen při zpracování mé bakalářské práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci „Posouzení efektivnosti problematiky sociálního zabezpečení u zaměstnavatelů“ vypracovala samostatně pod vedením JUDr. Heleny Burkové.

K práci jsem použila literatury a pramenů uvedených v seznamu.

V Prostějově dne 22. dubna 2005

Simona Ferencová

1	Úvod	8
2	Teoreticko-metodologická část	10
2.1	Vysvětlení základních pojmů	10
2.1.1	Malá organizace	10
2.1.2	Organizace	10
2.1.3	Zaměstnavatel	10
2.1.4	Zaměstnanec	12
2.1.5	Pracovní poměr	12
2.1.6	Fyzická osoba	12
2.1.7	Právnícká osoba	13
2.2	Formy právnických osob	14
2.2.1	Družstvo	14
2.2.2	Veřejná obchodní společnost	14
2.2.3	Komanditní společnost	15
2.2.4	Společnost s ručením omezeným	16
2.2.5	Akciová společnost	17
2.3	Povinnosti organizací a malých organizací	18
2.3.1	Povinnosti organizací	18
2.3.2	Povinnosti malých organizací	19
2.4	Sankce za neplnění povinností organizací a malých organizací	20
2.4.1	Pokuta	20
2.4.2	Penále	20
2.4.3	Penále z pojistného ve splátkovém režimu	21
2.4.4	Penále po zániku organizace a malé organizace	21
2.4.5	Přirážka k pojistnému	21
2.4.6	Stanovení pravděpodobné výše pojistného	21
2.5	Splatné nedoplatky a způsoby placení	22
2.5.1	Pořadí úhrad splatných závazků	22
2.5.2	Způsoby placení pojistného na sociální zabezpečení	22
2.5.3	Povolení splátek pojistného a penále na sociální zabezpečení	23
2.6	Odpis pohledávek na pojistném a penále	24
2.6.1	Odpis pohledávky na pojistném a penále do 100,00 Kč	24
2.6.2	Odpis pohledávky na pojistném a penále přesahující 100,00 Kč	24
2.6.3	Prominutí penále	24
2.7	Vymáhání pohledávek	25
2.7.1	Pohledávka správy sociálního zabezpečení	25

2.7.2	Výkon rozhodnutí	25
2.7.2.1	Výkon rozhodnutí ve správním řízení	25
2.7.2.2	Výkon rozhodnutí v občanském řízení soudním	25
2.7.2.3	Výkon rozhodnutí v trestním řízení soudním	26
2.7.3	Konkurz a vyrovnání	26
2.7.4	Likvidace	26
3	Analytická (praktická) část.....	28
3.1	Česká správa sociálního zabezpečení.....	29
3.2	Věcná a místní příslušnost k provádění nemocenského pojištění	29
3.3	Příhláška organizace a malé organizace	30
3.3.1	Příhláška do rejstříku organizací.....	30
3.3.2	Příhláška do rejstříku malých organizací.....	30
3.4	Účty okresních správ sociálního zabezpečení.....	32
3.5	„Přehledy“ organizací a malých organizací	33
3.5.1	Přehled o vyměřovacích základech a pojistném malé organizace	33
3.5.2	Přehled o výši pojistného a vyplacených dávkách.....	35
3.6	Nedoplatky na pojistném a penále	36
3.7	Povolení a zrušení splátkového kalendáře.....	37
3.8	Zahájení a průběh správního výkonu rozhodnutí.....	40
3.8.1	Řízení o námitkách	41
3.8.2	Výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu	41
3.8.3	Výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy	42
3.9	Zahájení a průběh soudního výkonu rozhodnutí.....	43
3.9.1	Soudní výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí.....	43
3.9.2	Soudní výkon rozhodnutí prodejem nemovitých věcí	44
3.9.3	Zřízení soudcovského zástavního práva	45
3.10	Vymáhání pohledávek prostřednictvím soudních exekutorů.....	47
3.11	Rozhodování o prominutí penále.....	48
3.12	Konkurzní řízení	49
3.13	Vyrovnací řízení	49
3.14	Uplatnění pohledávek v případě likvidace	49
3.15	Nedobytné pohledávky	50

4	Závěr	51
5	Resumé	53
	Použitá literatura	55

1 Úvod

Sociální systém České republiky je založený na principu solidarity, který spolehlivě funguje ve všech vyspělých státech světa.

V únoru 2005 se Česká správa sociálního zabezpečení starala o záležitosti celkem 7 526 347 klientů. A to po stránce výplaty dávek důchodového pojištění (starobní, pozůstalostní a invalidní důchody), výplaty dávek nemocenského pojištění (nemocenské, příspěvek na ošetřování člena rodiny, peněžitá pomoc v mateřství, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství) a v neposlední řadě vybírala pojistné na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti.*

Peníze, které Česká správa sociálního zabezpečení na pojistném vybere, tvoří 39 % příjmů státního rozpočtu. Z těchto finančních prostředků Česká správa sociálního zabezpečení vyplácí dávky důchodového pojištění, dávky nemocenského pojištění a hradí správní výdaje na svoji činnost.

Pojistné na sociální zabezpečení, které vybírá Česká správa sociálního zabezpečení, zahrnuje pojistné na důchodové pojištění, pojistné na nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

Plátcí pojistného na sociální zabezpečení jsou organizace a malé organizace, tj. zaměstnavatelé, kteří odvádí pojistné i za zaměstnance, osoby samostatně výdělečně činné a osoby dobrovolně účastné důchodového pojištění.

Výše pojistného se stanovuje procentní sazbou z vyměřovacího základu za rozhodné období:

- důchodové pojištění u organizací a malých organizací činí: 21,5 %,
- důchodové pojištění u zaměstnance činí: 6,5 %,
- příspěvek na státní politiku zaměstnanosti u organizací a malých organizací činí: 1,2 %,
- příspěvek na státní politiku zaměstnanosti u zaměstnance činí: 0,4 %
- nemocenské pojištění organizací a malých organizací činí: 3,3 %
- nemocenské pojištění zaměstnance činí: 1,1 %

Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, které zaměstnavatel odvádí za zaměstnance celkem, činí tedy 34 %.

Účastníky důchodového pojištění jsou také lidé, kteří sami pojistné neplatí a účast jim vzniká ze zákona. Jde o tzv. náhradní doby pojištění, týkající se například studentů, osob pečujících o dítě a uchazečů o zaměstnání.

Cílem mé bakalářské práce je vysvětlit v teoretické části základní pojmy dotýkající se oblasti výběru pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na

* <http://www.cssz.cz/tisk/05/050322.asp>

státní politiku zaměstnanosti a uvést jednotlivé způsoby a prostředky vymáhání pohledávek.

V analytické části provést rozbor jednotlivých forem vymáhání, upozornit na výhody a nevýhody jednotlivých výkonů rozhodnutí a jiných způsobů úhrad pohledávek.

V závěru mé bakalářské práce bych chtěla formulovat a navrhnout optimální způsoby řešení při výběru pojistného a vymáhání pohledávek sociálního zabezpečení.

2 Teoreticko-metodologická část

2.1 Vysvětlení základních pojmů

2.1.1 Malá organizace

Pro účely nemocenského pojištění je pojem „malá organizace“ vymezen v ustanovení § 17 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Za malou organizaci se pro účely nemocenského pojištění považují právnické nebo fyzické osoby, které zaměstnávají alespoň jednoho zaměstnance a nemají více jak 25 zaměstnanců a evidenci mezd pro ně nevede jiná organizace zaměstnávající více než 25 zaměstnanců. Za malou organizaci se pro účely nemocenského pojištění považují také právnické a fyzické osoby, které vedou evidenci mezd svých zaměstnanců, ale zpracování jim provádí někdo jiný, např. dodavatelským způsobem.

Při změně počtu zaměstnanců nad či pod výše uvedený počet, se změní malá organizace na organizaci nebo organizace na malou organizaci, ale až v období kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž taková změna nastala.

Při takové změně na přechodnou dobu nepřesahující šest kalendářních měsíců může správa sociálního zabezpečení příslušná podle sídla organizace, popřípadě malé organizace určit, kdo bude po tuto dobu provádět nemocenské pojištění zaměstnanců takové organizace, popřípadě malé organizace.

2.1.2 Organizace

Pro účely nemocenského pojištění je pojem „organizace“ vymezen v ustanovení § 17 odst.1 zákona č. 582/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Za organizaci se pro účely nemocenského pojištění považují právnické nebo fyzické osoby, které zaměstnávají více jak 25 zaměstnanců, anebo sice méně, avšak evidenci mezd pro ně vede jiná právnická osoba, která zaměstnává více než 25 zaměstnanců.

2.1.3 Zaměstnavatel

Dle zákoníku práce se zaměstnavatelem rozumí právnické nebo fyzické osoby, které zaměstnávají fyzické osoby v pracovněprávních vztazích a pokud to stanoví zákon, též v obdobných pracovních vztazích. Zaměstnavatelé vystupují v pracovněprávních vztazích svým jménem a mají odpovědnost vyplývající z těchto vztahů.

Sídlem zaměstnavatele je u právnické osoby sídlo právnické osoby anebo sídlo organizační složky, která je zapsána v obchodním rejstříku nebo v jiném zákonem určeném rejstříku nebo je vedena ve stanovené evidenci

u příslušného orgánu v České republice. Sídlem zaměstnavatele u fyzické osoby je místo trvalého pobytu a u zahraniční fyzické osoby místo podnikání.

Zaměstnavatel je subjektem pracovněprávních vztahů. Předpokladem k tomu, aby určité subjekty mohly vstupovat do konkrétních právních vztahů jako nositelé subjektivních práv a povinností, vlastním jménem nabývat práv a brát na sebe právní povinnosti a nést odpovědnost za své chování v těchto vztazích je, aby uvedené subjekty byla nadány souhrnem určitých vlastností, který je označován jako právní subjektivita.

Pracovněprávní subjektivitu tvoří:

- způsobilost k právům a povinnostem – způsobilost mít v pracovněprávních vztazích práva a povinnosti,
- způsobilost k právním úkonům – možnost svým jednáním nabývat práv a brát na sebe povinnosti,
- způsobilost k protiprávním úkonům – způsobilost nést odpovědnost za vlastní jednání, jímž došlo k porušení práva,
- způsobilost procesní – schopnost samostatně jednat před orgánem příslušným rozhodovat ve sporech z pracovněprávních vztahů plynoucích.

Způsobilost zaměstnavatele jako fyzické osoby k právům a povinnostem v pracovněprávních vztazích vzniká narozením. Způsobilost této fyzické osoby vlastními právními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti v pracovněprávních vztazích vzniká dosažením 18 let věku.

Pracovněprávní subjektivita zaměstnavatele jako právnické osoby znamená, že tato právnická osoba je způsobilá být nositelem práv a povinností v pracovněprávních vztazích, má způsobilost vlastním jednáním nabývat práv a povinností a nést odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících.

Právní úkony v pracovněprávních vztazích činí u zaměstnavatele, který je právnickou osobou, především jeho statutární orgán. U zaměstnavatele, který je fyzickou osobou, činí právní úkony v pracovněprávních vztazích zaměstnavatel. Místo nich mohou činit právní úkony v pracovněprávních vztazích osoby jimi pověřené. Jiní zaměstnanci zaměstnavatele, zejména vedoucí jeho organizačních útvarů, jsou oprávněni jako orgány zaměstnavatele činit jménem zaměstnavatele právní úkony vyplývající z jejich funkcí stanovených vnitřními předpisy organizace.

Zaměstnavatel může v mezích své působnosti písemně pověřit další své zaměstnance, aby činili určité právní úkony v pracovněprávních vztazích jeho jménem. Pověření musí být písemné a musí být uveden rozsah oprávnění pověřeného zaměstnance.

2.1.4 Zaměstnanec

Zaměstnancem může být fyzická osoba, která dosáhne 15 let věku. Jako den nástupu do práce však nelze sjednat s touto mladistvou osobou datum, které by předcházelo datu dokončení povinné školní docházky.

Mladiství, kteří nedosáhli věku 15 let, mohou vykonávat společensky prospěšné práce a další práce před ukončením povinné školní docházky, ale svým rozsahem a charakterem neohrožují zdraví a vývoj žáků a nebrání jim v přípravě na povolání. Mnozí podnikatelé porušují tyto předpisy a zejména v rámci tzv. letních brigád zaměstnávají děti školního věku naprosto nevhodnými pracemi, které mohou být i nebezpečné pro jejich osobní bezpečnost.

Zákoník práce nepřipouští vznik pracovního poměru mezi manžely. Žádný zákon však nezakazuje přijetí manžela k zaměstnavateli, právnické osobě, kde druhý manžel je statutárním zástupcem.

2.1.5 Pracovní poměr

Příslib zaměstnání bývá nejčastěji ústní, někdy má však i písemnou podobu. Pracovní poměr vzniká uzavřením pracovní smlouvy, může však vzniknout i volbou a jmenováním. Pracovní smlouva je dvoustranný úkon, který musí splňovat určité základní formální náležitosti. Musí být uzavřena písemně. Pouze v případě, že se jedná o pracovní poměr na dobu kratší než jeden měsíc, může být uzavřena i ústně. V případech, kdy pracovní poměr je uzavírán na dobu kratší než jeden měsíc, je zaměstnavatel povinen uzavřít pracovní smlouvu písemně, pokud o to budoucí zaměstnanec požádá, nebo jde-li o osobu, která byla rozhodnutím soudu zbavena plné právní způsobilosti k právním úkonům. Pracovní smlouva se vyhotovuje v několika výtiscích. Jedno vyhotovení pracovní smlouvy musí obdržet zaměstnanec.

2.1.6 Fyzická osoba

Způsobilost fyzické osoby mít práva a povinnosti vzniká narozením. Tuto způsobilost má i počaté dítě, narodí-li se živé.

Způsobilost fyzické osoby vlastními právními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti (způsobilost k právním úkonům) vzniká v plném rozsahu zletilostí.

Zletilostí se nabývá dovršením osmnáctého roku. Před dosažením tohoto věku se zletilostí nabývá jen uzavřením manželství. Takto nabytá zletilost se neztrácí ani zánikem manželství ani prohlášením manželství za neplatné.

2.1.7 Právnícká osoba

Právnícká osoba je způsobilá mít práva a povinnosti. Právníckými osobami jsou:

- sdružení fyzických nebo právnických osob,
- účelová sdružení majetku,
- jednotky územní samosprávy,
- jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon.

Ke zřízení právnické osoby je potřebná písemná smlouva nebo zakládací listina, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.

Právnícké osoby vznikají dnem, ke kterému jsou zapsány do obchodního nebo jiného zákonem určeného rejstříku, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.

Způsobilost právnické osoby nabývat práva a povinnosti může být omezena jen zákonem.

Právnícké osoby, které se zapisují do obchodního nebo do jiného zákonem určeného rejstříku, mohou nabývat práva a brát na sebe povinnosti ode dne účinnosti zápisu do tohoto rejstříku, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.

Dále musí právnická osoba při zřízení určit svůj název a sídlo.

Právní úkony právnické osoby ve všech věcech činí ti, kteří k tomu jsou oprávněni smlouvou o zřízení právnické osoby, zakládací listinou nebo zákonem (statutární orgány).

2.2 Formy právnických osob

2.2.1 Družstvo

Družstvo je právnickou osobou. Za porušení svých závazků odpovídá celým svým majetkem.

Družstvo je společenstvím neuzavřeného počtu osob založeným za účelem podnikání nebo zajišťování hospodářských, sociálních anebo jiných potřeb svých členů.

Firma družstva musí obsahovat označení „družstvo“.

Družstvo musí mít nejméně pět členů, to neplatí, jsou-li jeho členy alespoň dvě právnické osoby.

Základní kapitál družstva tvoří souhrn členských vkladů, k jejichž splacení se zavázali členové družstva.

Stanovy určují výši základního kapitálu družstva, který se zapisuje do obchodního rejstříku (zapisovaný základní kapitál). Zapisovaný základní kapitál musí činit nejméně 50 000,00 Kč.

Člen je povinen splatit členský vklad přesahující vstupní vklad do tří let, neurčí-li stanovy lhůtu kratší. Stanovy mohou určit, že členové jsou povinni, vyžaduje-li to ztráta družstva, splatit na základě rozhodnutí členské schůze nesplacenou část členského vkladu ještě před dobou její splatnosti.

Družstvo vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku. Před podáním návrhu na tento zápis musí být splacena alespoň polovina zapisovaného základního kapitálu.

Nejvyšším orgánem družstva je schůze členů družstva (členská schůze).

2.2.2 Veřejná obchodní společnost

Veřejná obchodní společnost je společnost, ve které alespoň dvě osoby podnikají pod společnou firmou a ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně celým svým majetkem.

Společníkem veřejné obchodní společnosti může být jen fyzická osoba, která splňuje všeobecné podmínky provozování živnosti podle zvláštního předpisu a u níž není dána překážka provozování živnosti stanovená zvláštním právním předpisem, bez ohledu na předmět podnikání společnosti.

Firma musí obsahovat označení „veřejná obchodní společnost“, které může být nahrazeno zkratkou „veř. obch. spol.“ nebo „v. o. s.“. Obsahuje-li firma jméno alespoň jednoho ze společníků, postačí dodatek „a spol.“.

Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku podepisují všichni společníci a přikládá se k němu společenská smlouva.

Práva a povinnosti společníků se řídí společenskou smlouvou. K její změně je třeba souhlasu všech společníků. Společenská smlouva může určit, že k její změně postačuje souhlas většiny společníků.

Při plnění povinností je společník povinen plnit si své povinnosti s péčí řádného hospodáře.

Statutárním orgánem veřejné obchodní společnosti jsou všichni společníci. Společenská smlouva může stanovit, že statutárním orgánem jsou pouze někteří společníci nebo jeden společník.

2.2.3 Komanditní společnost

Komanditní společnost je společnost, v níž jeden nebo více společníků ručí za závazky společnosti do výše svého nesplaceného vkladu zapsaného v obchodním rejstříku (komanditisté) a jeden nebo více společníků celým svým majetkem (komplementáři).

Firma společnosti musí obsahovat označení „komanditní společnost“, postačí však zkratka „kom. spol.“ nebo „k. s.“. Obsahuje-li firma společnosti jméno komanditisty, ručí tento komanditista za závazky společnosti jako komplementář.

Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku podepisují všichni společníci a přikládá se k němu společenská smlouva.

K obchodnímu vedení společnosti jsou oprávněni pouze komplementáři.

Komanditista je povinen vložit do základního kapitálu společnosti vklad ve výši určené společenskou smlouvou, minimálně však 5 000,00 Kč. Vklad je povinen splatit ve lhůtě stanovené společenskou smlouvou, jinak bez zbytečného odkladu po vzniku společnosti, popřípadě po vzniku své účasti na společnosti.

Statutárním orgánem společnosti jsou komplementáři. Pokud ze společenské smlouvy nevyplývá něco jiného, je každý komplementář oprávněn jednat jménem společnosti samostatně.

2.2.4 Společnost s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je společnost, jejíž základní kapitál je tvořen vklady společníků a jejíž společníci ručí za závazky společnosti, dokud nebylo zapsáno splacení vkladů do obchodního rejstříku.

Společnost s ručením omezeným může být založena jednou osobou. Společnost s ručením omezeným s jediným společníkem nemůže být jediným zakladatelem nebo jediným společníkem jiné společnosti s ručením omezeným. Jedna fyzická osoba může být jediným společníkem nejvýše tří společností s ručením omezeným.

Společnost může mít nejvíce padesát společníků.

Společnost odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem.

Firma společnosti musí obsahovat označení „společnost s ručením omezeným“, postačí však zkratka „spol. s r. o.“ nebo „s. r. o.“.

Výše základního kapitálu společnosti musí činit alespoň 200 000,00 Kč.

Výše vkladu společníka musí činit alespoň 20 000,00 Kč.

Nejvyšším orgánem společnosti je valná hromada.

Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku podepisují všichni jednatelé.

V souladu se zákonem č. 263/2002 Sb., účinným od 1. července 2002, u společníků a členů statutárního orgánu nebo dozorčí rady, kteří jsou v pracovním poměru k obchodní společnosti nebo mají uzavřenou dohodu o pracovní činnosti s obchodní společností a u společníků a jednatelů společnosti s ručením omezením a komanditistů komanditní společnosti, kteří nejsou v pracovně právním vztahu k této společnosti, ale vykonávají pro ni práci, za kterou jsou odměňováni, se za dobu pojištění nepovažuje kalendářní měsíc, za který jejich zaměstnavatel neodvedl pojistné, které byl povinen odvést.

2.2.5 Akciová společnost

Akciovou společností je společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě. Společnost odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem. Akcionář neručí za závazky společnosti.

Firma společnosti musí obsahovat označení „akciová společnost“ nebo zkratku „akc. spol.“ nebo „a. s.“.

Společnost může být založena jedním zakladatelem, je-li zakladatel právnickou osobou, jinak dvěma nebo více zakladateli.

Zakládají-li společnost dva nebo více zakladatelů, uzavřou zakladatelskou smlouvu. Jediný zakladatel zakládá společnost zakladatelskou listinou.

Základní kapitál společnosti založené s veřejnou nabídkou akcií musí činit alespoň 20 000 000,00 Kč, nestanoví-li zvláštní předpis vyšší částku. Základní kapitál společnosti založené bez veřejné nabídky akcií musí činit alespoň 2 000 000,00 Kč.

Návrh na zápis do obchodního rejstříku podává představenstvo a podepisují ho všichni členové představenstva.

2.3 Povinnosti organizací a malých organizací

2.3.1 Povinnosti organizací

Podle zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů je organizace povinna:

- vypočítat pojistné za organizaci a za své zaměstnance, srazit pojistné z příjmu zaměstnance a odvést toto pojistné na účet příslušné okresní správy sociálního zabezpečení,
- odečíst úhrn zúčtovaných dávek nemocenského pojištění od pojistného, které je organizace povinna odvádět, a rozdíl odvést na účet správy sociálního zabezpečení v den, který je určen pro výplatu mezd a platů za příslušný měsíc; jestliže je výplata mezd a platů rozložena na různé dny, je dnem splatnosti poslední den této výplaty za uplynulý kalendářní měsíc; není-li v organizaci tento den určen, je pojistné splatné nejpozději do 8 dnů po uplynutí kalendářního měsíce, za nějž se odvádí,
- je-li úhrn zúčtovaných dávek nemocenského pojištění vyšší než pojistné, které je organizace povinna odvést, požádat správu sociálního zabezpečení o vrácení tohoto přeplatku, a ta je povinna uhradit rozdíl do 8 dnů od obdržení žádosti o úhradu,
- ve stejný den, ve kterém je organizace povinna odvést pojistné, předložit správě sociálního zabezpečení přehled o zúčtovaných dávkách nemocenského pojištění a údaj o úhrnné výši pojistného s uvedením dne platby pojistného a čísla účtu, z něhož byla platba provedena,
- změnil-li organizace den, který je určen pro výplatu mezd a platů tak, že určí den pozdější, písemně oznámit správě sociálního zabezpečení tuto změnu nejpozději jeden den před původním dnem výplaty mezd a platů; nesplní-li malá organizace tuto povinnost, má se za to, že ke změně dne určeného v malé organizaci pro výplatu mezd a platů nedošlo,
- v případě, že je v ní zařazen odsouzený k výkonu prací, odvádět za každý kalendářní měsíc příslušné věznicí spolu se mzdou za práci odsouzeného i pojistné, které je povinna platit,
- v případě, že žádá o povolení placení dlužného pojistného a penále ve splátkách, oznámit písemně podání návrhu na její zrušení a likvidaci nebo na prohlášení konkurzního řízení či vyrovnacího řízení, a to do 8 dnů ode dne, kdy tento návrh podala nebo kdy se o podání tohoto návrhu dověděla,
- ve svých záznamech pro stanovení a odvod pojistného vést kurz devizového trhu stanovený Českou národní bankou, který byl použit pro přepočet na českou měnu, je-li zaměstnanci vyplácen příjem v cizí měně.

2.3.2 Povinnosti malých organizací

Podle zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, je malá organizace povinna:

- vypočítat pojistné za malou organizaci a za své zaměstnance, srazit pojistné z příjmu zaměstnance a odvést toto pojistné na účet příslušné správy sociálního zabezpečení,
- odvést pojistné za kalendářní měsíc na účet správy sociálního zabezpečení v den, který je určen pro výplatu mezd a platů za příslušný měsíc; jestliže je výplata mezd a platů rozložena na různé dny, je dnem splatnosti poslední den této výplaty za uplynulý kalendářní měsíc; není-li v malé organizaci tento den určen, je pojistné splatné nejpozději do osmi dnů po uplynutí kalendářního měsíce, za nějž se odvádí,
- ve stejný den, ve kterém je povinna odvést pojistné, předložit správě sociálního zabezpečení přehled o vyměřovacích základech u jednotlivých zaměstnanců za rozhodné období a údaj o úhrnné výši pojistného s uvedením dne platby pojistného a čísla účtu, ze kterého byla platba provedena,
- změnil-li malá organizace den, který je určen pro výplatu mezd a platů tak, že určí den pozdější, písemně oznámit správě sociálního zabezpečení tuto změnu nejpozději jeden den před původním dnem výplaty mezd a platů; nesplní-li malá organizace tuto povinnost, má se za to, že ke změně dne určeného v malé organizaci pro výplatu mezd a platů nedošlo,
- v případě, že je v ní zařazen odsouzený k výkonu prací, odvádět za každý kalendářní měsíc příslušné věznici spolu se mzdou za práci odsouzeného i pojistné, které je povinna platit,
- v případě, že žádá o povolení placení dlužného pojistného a penále ve splátkách, oznámit písemně podání návrhu na její zrušení a likvidaci nebo na prohlášení konkurzního řízení či vyrovnacího řízení a to do 8 dnů ode dne, kdy tento návrh podala nebo kdy se o podání tohoto návrhu dověděla,
- ve svých záznamech pro stanovení a odvod pojistného vést kurz devizového trhu stanovený Českou národní bankou, který byl použit pro přepočet na českou měnu, je-li zaměstnanci vyplácen příjem v cizí měně.

2.4 Sankce za neplnění povinností organizací a malých organizací

Za neplnění povinností dle zákona č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, mohou být organizaci a malé organizaci uloženy tyto sankce:

2.4.1 Pokuta

Pokuta může být správou sociálního zabezpečení uložena za nesplnění nebo porušení povinností až do výše 20 000,00 Kč za každé jednotlivé nesplnění nebo porušení povinnosti.

Pokuta může být uložena až do výše 100 000,00 Kč při opětovném nesplnění nebo porušení povinnosti, za jejíž nesplnění nebo porušení byla již pokuta uložena (např. ve stanovených lhůtách předkládat správě sociálního zabezpečení „přehled“, používat tiskopis „přehled“ na předepsaném formátu atd.).

2.4.2 Penále

Penále se organizaci a malé organizaci vyměřuje v případě, že pojistné nebylo zapláceno ve stanovené lhůtě nebo bylo zapláceno v nižší částce. Organizace a malá organizace je povinna platit penále za každý kalendářní den, ve kterém tato skutečnost trvala.

Výše penále se od 1. ledna 1993, tj. ode dne účinnosti zákona č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, několikrát měnila. Výše penále u pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti se řídí předpisy platnými v obdobích, za které se penále stanoví.

Penále od 1. ledna 1993 do 30.června 1993 činilo 3% za každý kalendářní měsíc (i započatý) z dlužné částky pojistného, ve kterém dluh na pojistném trval.

Penále od 1. července 1993 do 31. prosince 1994 činilo 0,3% z dlužné částky za každý kalendářní den, ve kterém dluh na pojistném trval.

Od 1. ledna 1995 až dosud činí penále 0,1% z dlužné částky za kalendářní den, ve kterém dluh na pojistném trvá.

Změny, které se týkají procentní sazby penále a pořadí úhrad splatných závazků, nelze vztahovat na období přede dnem, kdy nabyly účinnosti, i když bude penále z nedoplatků za takové období předepisováno až po tomto dni.

Od 1. ledna 2001 platí, že platbu, kterou zaměstnavatel zaplatí v období od prvního dne kalendářního měsíce do dne předcházejícího dni splatnosti

pojistného za předcházející kalendářní měsíc, nelze přede dnem jeho splatnosti použít na úhradu dlužného penále ani považovat za přeplatek.

2.4.3 Penále z pojistného ve splátkovém režimu

Penále z pojistného ve splátkovém režimu se vyměřuje v souladu s § 20 odst. 3 zákona č. 589/1992 Sb. a § 20a zákona č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Od 1. ledna 1995 byla zavedena i nižší sazba penále 0,025% vztahující se na dlužné pojistné, které je placeno formou splátek.

Od 1. ledna 1998 tato nižší sazba činí 0,05 % z dlužné částky pojistného.

2.4.4 Penále po zániku organizace a malé organizace

Organizace a malá organizace neplatí penále za dobu, po kterou není organizací nebo malou organizací.

2.4.5 Přirážka k pojistnému

Přirážka k pojistnému je sankcí, která se organizaci nebo malé organizaci uloží v případě, jestliže neplní povinnosti uložené zdravotnickými nebo hygienickými předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Výše přirážky k pojistnému může činit až 5% z vyměřovacího základu za jednotlivé kalendářní měsíce, za které se přirážka platí.

2.4.6 Stanovení pravděpodobné výše pojistného

Rozhodování o stanovení pravděpodobné výše pojistného upravuje ustanovení § 22b zákona č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Pravděpodobná výše pojistného se zaměstnavatelům předepisuje v případech, kdy ve stanoveném termínu nepředkládá „přehledy“.

2.5 Splatné nedoplatky a způsoby placení

2.5.1 Pořadí úhrad splatných závazků

Pořadí úhrad splatných závazků se od 1. ledna 1993, tj. ode dne účinnosti zákona č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, několikrát měnila.

Pořadí úhrad splatných závazků se řídí § 22a zákona č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Pořadí úhrad od 1. ledna 1994 do 31. prosince 1995:

1. pokuty
2. penále
3. přírážka k pojistnému
4. nejstarší nedoplatky

Pořadí úhrad od 1. ledna 1996 až dosud:

1. pokuty
2. přírážka k pojistnému
3. nejstarší nedoplatky pojistného
4. běžné platby pojistného
5. penále

2.5.2 Způsoby placení pojistného na sociální zabezpečení

Způsob placení pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti upravuje § 19 zákona č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Jedním ze způsobů placení pojistného je převodem z účtu vedeného u banky na účet správy sociálního zabezpečení.

Dalším způsobem úhrady pojistného je prostřednictvím banky nebo držitele poštovní licence, která převede zaplacené pojistné na účet správy sociálního zabezpečení.

Posledním a také pro plátce nejvýhodnějším způsobem placení pojistného je úhrada pojistného v hotovosti na pokladně příslušné správy sociálního zabezpečení. Nevýhodou je omezená výše platby. Zaměstnanec správy sociálního zabezpečení může přijmout pojistné nepřesahující výši 5 000,00 Kč.

Pojistné se platí v české měně.

2.5.3 Povolení splátek pojistného a penále na sociální zabezpečení

Dle ustanovení § 20a odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, na písemnou žádost organizace či malé organizace může povolit správa sociálního zabezpečení placení dlužného pojistného a penále ve splátkách, a to až do výše, kterou tento plátce dluží ke dni vydání rozhodnutí o povolení splátek.

Organizaci či malé organizaci je možno povolit splátky v nižší částce, než je celková výše dluhu a než je uvedeno v žádosti.

Na povolení splátek není zákonný nárok.

Placení dlužného pojistného a penále ve splátkách nelze žadateli povolit, byl-li podán návrh na jeho zrušení a likvidaci nebo na prohlášení konkurzního či vyrovnacího řízení.

2.6 Odpis pohledávek na pojistném a penále

2.6.1 Odpis pohledávky na pojistném a penále do 100,00 Kč

Jestliže dluh na pojistném a penále ve svém úhrnu nepřesáhne částku 100,00 Kč k 31. prosinci kalendářního roku, jde-li o organizaci či malou organizaci, správa sociálního zabezpečení tuto částku odepíše.

Odpis pohledávky organizací a malých organizací nepřesahující 100,00 Kč je zakotven v ustanovení § 123a odst. 1, písm. a) zákona č. 582/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

2.6.2 Odpis pohledávky na pojistném a penále přesahující 100,00 Kč

Podle ustanovení § 123b zákona č. 582/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, může správa sociálního zabezpečení dluh na pojistném a penále odepsat, jestliže je tento dluh zcela nedobytný.

Za nedobytný se považuje takový dluh na pojistném a penále, který byl bezvýsledně vymáhán na plátcí pojistného i na jiných osobách, na kterých mohl být tento dluh vymáhán.

Jednoznačně se za nedobytný dluh považuje dluh na pojistném a penále u organizací a malých organizací, u kterých došlo k výmazu z obchodního rejstříku, popř. z jiného zákonem určeného rejstříku.

2.6.3 Prominutí penále

V souladu s ustanovením § 104ch zákona č. 582/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, může podat plátce pojistného žádost o prominutí penále.

Žádost o prominutí penále musí být v písemné formě. Žádost o prominutí penále může podat i ten, kdo již nemá povinnost platit pojistné, tzn. že žádost o prominutí penále může podat i organizace či malá organizace, která ukončila svou činnost.

V souladu s vyhláškou Ministerstva práce a sociálních věcí č. 161/1998 Sb., o promíjení penále správami sociálního zabezpečení, musí žadatel splnit určité podmínky.

Jednou z hlavních podmínek pro prominutí penále je ta, že úhrn pojistného a penále, které plátce zaplatil do dne podání žádosti, dosahuje alespoň úhrnu pojistného, které měl zaplatit do tohoto dne.

Dalšími podmínkami jsou, že vůči plátcí pojistného není podán návrh na prohlášení konkurzního řízení a plátce pojistného nevstoupil do likvidace.

2.7 Vymáhání pohledávek

2.7.1 Pohledávka správy sociálního zabezpečení

Pohledávkou rozumíme peněžitou pohledávku, určitý nárok vůči organizaci či malé organizaci na zaplacení peněžitě částky. Pohledávku vyměřuje správa sociálního zabezpečení výkazem nedoplatků. **Výkaz nedoplatků** je splatný a vykonatelný dnem vystavení. Na vydání výkazu nedoplatků se nevztahují obecné předpisy o správním řízení. Není proti němu přípustné odvolání. Výkaz nedoplatků je exekucním titulem pro správní a soudní výkon rozhodnutí.

Proti výkazu nedoplatků lze podat do 8 dnů od doručení písemné námitky, samozřejmě pokud organizace či malá organizace nesouhlasí s existencí dluhu na pojistném a penále anebo s jeho výší.

2.7.2 Výkon rozhodnutí

Výkon rozhodnutí nebo-li exekuce je procesem, procesní činností soudu nebo oprávněných orgánů, který směřuje k poskytnutí ochrany subjektivním právům a zákonem chráněným zájmům fyzických osob, právnických osob a státu.

Exekucní proces můžeme rozlišovat jako:

- výkon rozhodnutí v občanském řízení soudním (zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů),
- výkon rozhodnutí v trestním řízení soudním (zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním /trestní řád/, ve znění pozdějších předpisů),
- výkon rozhodnutí ve správním řízení (zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení /správní řád/, ve znění pozdějších předpisů).

2.7.2.1 Výkon rozhodnutí ve správním řízení

Nesplní-li účastník řízení ve stanovené lhůtě dobrovolně povinnost uloženou mu výkazem nedoplatků, správní orgán provede výkon rozhodnutí.

Výkon rozhodnutí se provádí na návrh účastníka řízení nebo z podnětu správního orgánu, v tomto případě je to správa sociálního zabezpečení.

Výkon rozhodnutí ukládající peněžitě plnění se provádí srážkami ze mzdy nebo příkázáním pohledávky.

2.7.2.2 Výkon rozhodnutí v občanském řízení soudním

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může správa sociálního zabezpečení podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.

Výkon rozhodnutí ukládající zaplacení peněžité částky v občanském řízení soudním se provádí prodejem movitých věcí a nemovitostí, prodejem podniku a zřízením soudcovského zástavního práva k nemovitostem.

2.7.2.3 Výkon rozhodnutí v trestním řízení soudním

Trestní řízení soudní musí sloužit k upevňování zákonnosti, k předcházení a zamezování trestné činnosti, k výchově občanů v duchu důsledného zachovávání zákonů a pravidel občanského soužití i čestného plnění povinností ke státu a společnosti.

Pomáhat k dosažení účelu trestního řízení je právem a povinností občanů.

Trestnost neodvážení pojistného je zakotvena v trestním zákoně. Správa sociálního zabezpečení podává trestní oznámení anebo se připojuje již k vedenému trestnímu řízení

2.7.3 Konkurz a vyrovnání

Účelem zákona č.328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, je uspořádání majetkových poměrů dlužníka, který je v úpadku.

Dlužník v úpadku je ten, který má více věřitelů a není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky.

Cílem konkurzu a vyrovnání je dosáhnout poměrného uspokojení věřitelů z majetku tvořícího konkurzní podstatu.

Návrh na prohlášení konkurzu podává dlužník nebo jeho věřitelé.

Místo návrhu na prohlášení konkurzu může dlužník v úpadku podat návrh na vyrovnání, jestliže není povoleno nebo potvrzeno, je dlužník povinen do 15 dnů podat návrh na prohlášení konkurzu.

2.7.4 Likvidace

Je-li společnost zrušena s likvidací nebo zůstane-li po zrušení společnosti majetek, provede se likvidace.

Společnost vstupuje do likvidace ke dni, ke kterému je zrušena. Údaj o vstupu společnosti do likvidace se zapisuje do obchodního rejstříku.

Je jmenován likvidátor, na kterého přechází působnost statutárního orgánu jednat jménem společnosti.

Při likvidaci společnosti na základě rozhodnutí soudu jmenuje likvidátora soud, který o zrušení společnosti rozhodl.

Do 30 dnů po ukončení likvidace likvidátor podá návrh na výmaz z obchodního rejstříku.

3 Analytická (praktická) část

Vzhledem k tomu, že pracuji na Okresní správě sociálního zabezpečení Prostějov na odboru výběru pojistného, mám ke zvolenému tématu velice blízký vztah. V praktické části mé bakalářské práce se hodlám zaměřit na jednotlivé výkony rozhodnutí, na jejich výhody a nevýhody, způsoby snižování nedoplatků na pojistném a penále na sociální zabezpečení u zaměstnavatelů.

Odbor výběru pojistného Okresní právy sociálního zabezpečení Prostějov koordinuje a usměrňuje provádění sociálního pojištění. Odbor zejména sleduje dodržování platební povinnosti povinných subjektů v sociálním zabezpečení a vystavuje výkazy nedoplatků organizacím a malým organizacím, připravuje podklady pro rozhodnutí o povolení splátek pojistného a penále, provádí jejich účtování a sledování správnosti úhrad, účtuje předpisy a platby všech vykonatelných titulů, provádí měsíční a roční závěrku příjmového účtu pojistného a dávkového výdajového účtu, zabezpečuje vrácení přeplatků na pojistném jednotlivým plátcům, zajišťuje výplatu dávek nemocenského pojištění a zabezpečuje vrácení přeplatku na dávce nemocenského pojištění.*

Pojistné na důchodové zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti

Výše záloh z měsíčního vyměřovacího základu na:	Organizace a malá organizace v %	Zaměstnanec v %
Důchodové pojištění	21,5	6,5
Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	1,2	0,4
Nemocenské pojištění	3,3	1,1
CELKEM	26,0	8,0

Zdroj: vlastní

* <http://www.cssz.cz/struktura/ossz.asp>

3.1 Česká správa sociálního zabezpečení

Česká správa sociálního zabezpečení je samostatnou rozpočtovou organizací podřízenou Ministerstvu práce a sociálních věcí, která byla ustanovena zákonem ČNR č. 210/1990 Sb., o změnách v působnosti orgánů České republiky a o změně zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, kterým byl novelizován zákon č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů ČSR v sociálním zabezpečení, s účinností od 1. září 1990. Česká správa sociálního zabezpečení je v souladu s ustanovením § 3 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, organizační složkou státu, není tedy samostatnou právnickou osobou. Tím však není dotčena její působnost podle zvláštních právních předpisů (zejména v oblasti sociálního zabezpečení) a její jednání v těchto případech je jednání státu.

Kromě úkolů stanovených zákonem vykonává Česká správa sociálního zabezpečení další důležité činnosti, které zajišťují její efektivní provoz:

- odpovídá za účelné vynakládání rozpočtových prostředků na sociální zabezpečení,
- sestavuje návrhy plánu a rozpočtu pro zajištění provozu ČSSZ,
- odpovídá za vedení klasických a automatizovaných evidencí dat potřebných pro rozhodování ve věcech důchodového pojištění, nemocenského pojištění a lékařské posudkové služby,
- odpovídá za vytváření a rozvíjení automatizovaného informačního systému a provádí racionalizační opatření v oblasti sociálního zabezpečení,
- odpovídá za správu svěřeného majetku (budov, zařízení, výpočetní techniky).

3.2 Věcná a místní příslušnost k provádění nemocenského pojištění

Místní příslušnost správy sociálního zabezpečení se řídí u právnické osoby sídlem organizace či malé organizace.

U fyzické osoby organizace či malé organizace se místní příslušnost řídí místem trvalého pobytu občana.

3.3 Přihláška organizace a malé organizace

Jestliže fyzická nebo právnická osoba uzavře se zaměstnancem pracovní smlouvu, stává se z ní zaměstnavatel. Organizace či malá organizace vzniká vstupem prvního zaměstnance do zaměstnání. Mimo povinnosti stanovené zákoníkem práce mají tito zaměstnavatelé zákonnou povinnost přihlásit organizaci či malou organizaci k příslušné správě sociálního zabezpečení.

Pro tento účel poskytuje správa sociálního zabezpečení tiskopisy, které je organizace a malá organizace povinna vyplnit.

3.3.1 Přihláška do rejstříku organizací

Tiskopis „Přihláška do rejstříku organizací – zúčtovatelů pojistného a dávek nemocenského pojištění“ musí obsahovat:

- variabilní symbol přidělený příslušnou správou sociálního zabezpečení,
- IČO,
- název organizace,
- typ plátce (zúčtovatele),
- údaje o majiteli,
- způsob placení pojistného,
- den určený pro výplatu mezd a platů (toto datum je velmi důležité pro výpočet penále z dlužného pojistného).

3.3.2 Přihláška do rejstříku malých organizací

Tiskopis „Přihláška do rejstříku malých organizací“ musí obsahovat:

- variabilní symbol přidělený příslušnou správou sociálního zabezpečení,
- IČO,
- název malé organizace,
- typ malé organizace,
- údaje o majiteli,
- způsob placení pojistného,
- den určený pro výplatu mezd a platů (toto datum je velmi důležité pro výpočet penále z dlužného pojistného).

Přílohou těchto přihlášek je i doklad o povolení k činnosti v kopii (živnostenský list, výpis z obchodního rejstříku atd.).

Doklad opravňující organizaci či malou organizaci k podnikání slouží jako prvotní doklad pro zadání údajů do evidence správy sociálního zabezpečení.

Organizaci či malé organizaci je přidělen specifický variabilní symbol, který slouží k identifikaci plátce. Na tento variabilní symbol jsou zasílána veškerá hlášení o změně údajů, „přehledy“ pojistného, platby pojistného atd.

U zaměstnanců malých organizací musí zaměstnavatel doložit i doklad o vzniku pracovního či jiného vztahu, který zakládá účast na nemocenském pojištění, popř. jeho fotokopii společně s potvrzením o zaměstnání zaměstnance od předchozího zaměstnavatele (zápočtový list).

Tiskopis „Přihláška zaměstnance k pojištění“ musí obsahovat tyto údaje:

- osobní údaje,
- datum vstupu do zaměstnání,
- druh činnosti zakládající účast na nemocenském pojištění,
- pracovní úvazek,
- podpis zaměstnance,
- razítko a podpis zaměstnavatele.

3.4 Účty okresních správ sociálního zabezpečení

Za účelem plnění úkolů stanovených zákonem má okresní správa sociálního zabezpečení zřízeny u České národní banky 3 druhy účtů:

1. běžný účet pro evidenci příjmů státního rozpočtu s názvem „Pojistné na důchodové pojištění“
2. běžný účet pro evidenci příjmů státního rozpočtu s názvem „Pojistné na nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti“,
3. běžný účet pro evidenci výdajů státního rozpočtu s názvem „Dávky nemocenského pojištění a výdaje na bezmocnost“.

Všechny tyto účty jsou vedeny v českých korunách.

3.5 „Přehledy“ organizací a malých organizací

Vyplněné tiskopisy je organizace či malá organizace povinna předložit ve stanoveném termínu, tzn. nejpozději v den, který si organizace či malá organizace stanovila na „Přihlášce do rejstříku organizací-zúčtovatelů pojistného a dávek nemocenského pojištění“ či na „Přihlášce do rejstříku malých organizací“.

Řádné předkládání „přehledů“ organizacemi a malými organizacemi je základní podmínkou pro úplnou evidenci pohledávek plátců a pro výplatu dávek nemocenského pojištění zaměstnancům malých organizací.

Organizace či malé organizace jsou pravidelně vyzývány k předložení vyplněných „tiskopisů“ a upozorňovány na to, že jim může být stanovena pravděpodobná výše pojistného.

Jestliže organizace či malá organizace opakovaně na upozornění správy sociálního zabezpečení nereaguje, postoupí referentka odboru výběru pojistného kopii upozornění odboru kontroly a ten rozhodne o uložení pokuty nebo stanovení pravděpodobné výše pojistného.

Údaje, které byly pořízeny v jednotlivých uživatelských aplikacích, se přenášejí do tzv. kont plátců a slouží ke stanovení aktuálního nedoplatku na pojistném a penále.

Každá organizace či malá organizace má přidělen specifický variabilní symbol a data, která pořídí referentka odboru výběru pojistného, se automatickým přenosem zapíše na platný variabilní symbol.

3.5.1 Přehled o vyměřovacích základech a pojistném malé organizace

Přehled o vyměřovacích základech a pojistném malé organizace je tiskopis, který je malá organizace povinna předložit ve lhůtě stanovené zákonem příslušné správě sociálního zabezpečení. Pro tento účel může malá organizace použít tiskopis vydaný Českou správou sociálního zabezpečení nebo použít produkt výpočetní techniky. „Přehled“ musí obsahovat všechny potřebné údaje k provádění sociálního zabezpečení jejích zaměstnanců a musí také obsahovat údaje o vyloučených dobách pro účely důchodového pojištění, které jsou potřebné pro kontrolu evidenčních listů důchodového pojištění.

„Přehled“ je zkontrolován a musí odpovídat formální a věcné správnosti. Formální správností se rozumí úplnost údajů a přípustnost produktů výpočetní techniky. Věcnou správností se rozumí správnost jako např. součet vyměřovacích základů.

Pojistné za každého zaměstnance i pojistné za malou organizaci se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru.

Tiskopis „Přehled o vyměřovacích základech a pojistném malé organizace“ musí obsahovat:

- název a sídlo malé organizace,
- přidělený variabilní symbol,
- vykazovaný měsíc,
- přehled zaměstnanců zaměstnaných ve vykazovaném měsíci,
- vyměřovací základ celkem,
- údaje o vyloučených dobách a omluvených absencích,
- úhrn pojistného od zaměstnanců a zaměstnavatele,
- pojistné celkem,
- den platby a způsob úhrady pojistného,
- razítko a podpis za malou organizaci.

Výpočet odvodu pojistného u malé organizace

Jméno a příjmení zaměstnance	Vyměřovací základ v Kč	Pojistné 8%	Pojistné 8% zaokrouhleno
Zaměstnanec 1	11 580,00	926,40	927,00
Zaměstnanec 2	4 250,00	340,00	340,00
Zaměstnanec 3	5 988,00	479,04	480,00
Zaměstnanec 4	8 970,00	717,60	718,00
Zaměstnanec 5	6 500,00	520,00	520,00
Zaměstnanec 6	15 110,00	1 208,80	1 209,00
CELKEM	52 398,00		4 194,00

Pojistné, které odvádí zaměstnavatel **za zaměstnance**, činí tedy **4 194,00 Kč**.

Pojistné, které odvádí zaměstnavatel za organizaci či malou organizaci, činí 26% ze všech vyměřovacích základů zaokrouhlené na celé koruny směrem nahoru **13 624,00 Kč** (26% z 52 398,00 Kč = 13 623,48 = zaokrouhleno 13 624,00 Kč).

Zdroj: vlastní

Odvod pojistného za malou organizaci za vykázaný měsíc

Vyměřovací základ celkem v Kč	52 398,00
Úhrn pojistného od zaměstnanců v Kč	4 194,00
Pojistné od zaměstnavatele v Kč	13 624,00
Odvod pojistného celkem v Kč	17 818,00

Zdroj: vlastní

3.5.2 Přehled o výši pojistného a vyplacených dávkách

Přehled o výši pojistného a vyplacených dávkách je tiskopis, který je organizace povinna předložit ve lhůtě stanovené zákonem příslušné správě sociálního zabezpečení. Pro tento účel může organizace použít tiskopis vydaný Českou správou sociálního zabezpečení nebo použít produkt výpočetní techniky.

Tiskopis „Přehled o výši pojistného a vyplacených dávkách“ musí obsahovat tyto údaje:

- název a sídlo organizace,
- vykazovaný měsíc,
- údaje o vyměřovacích základech zaměstnanců a úhrn pojistného,
- vyplacené dávky a jejich úhrn,
- rozdíl mezi pojistným a vyplacenými dávkami,
- den platby rozdílu a způsob úhrady,
- razítko organizace a podpisy oprávněných zástupců.

3.6 Nedoplatky na pojistném a penále

Jak jsem uvedla v teoretické části mé bakalářské práce, aktuální stav nedoplateků na pojistném a penále předepisuje příslušná správa sociálního zabezpečení výkazem nedoplateků.

Podmínkou k bezchybnému stanovení dlužné výše na pojistném a penále je zaúčtování všech předpisů pojistného, popřípadě sankcí, všech odvodů pojistného, a to k datu, ke kterému vyčíslujeme dluh.

Výkaz nedoplateků je vykonatelný ihned po vystavení a může být předán k provedení výkonu rozhodnutí.

Výpočet nedoplatku na pojistném a penále k 15.04.2005

Vykazovaný měsíc	Předpis pojistného v Kč	Výplatní termín	Platba pojistného v Kč	Datum úhrady pojistného	Celkem dluh na pojistném	Penále z prodlení placení pojistného
červen 2004	15 660	15.07.2004	0,00		15 660,00	0,00
červenec 2004	16 180	16.08.2004	15 660,00	15.08.2004	16 180,00	501,12
srpen 2004	15 555	15.09.2004	16 180,00	15.09.2004	15 555,00	501,58
září 2004	15 300	15.10.2004	0,00		30 855,00	925,65
říjen 2004	14 386	15.11.2004	15 555,00	15.11.2004	29 686,00	920,27
listopad 2004	16 182	15.12.2004	0,00		45 868,00	1 376,04
prosinec 2004	16 585	17.01.2005	2 000,00		60 453,00	1 994,95
leden 2005	14 394	15.02.2005	15 000,00		59 847,00	1 855,26
únor 2005	15 353	15.03.2005	1 000,00		74 200,00	2 077,60
březen 2005	15 482	15.04.2005	0,00		89 682,00	2 780,14
CELKEM	155 077		65 395,00		89 682,00	12 932,60

Celkový nedoplatek na pojistném a penále k 15.04.2005 činí 102 615,00 Kč, z toho dlužné pojistné činí 89 682,00 Kč a dlužné penále 12 933,00 Kč.

Zdroj: vlastní

3.7 Povolení a zrušení splátkového kalendáře

Majitel organizace či malé organizace si písemně požádá o splátkový kalendář. Předmětem splátkového kalendáře může být jak celkový nedoplatek na pojistném a penále, tak jen na pojistném nebo jen na penále, který povinný dluží ke dni rozhodnutí.

Správa sociálního zabezpečení posoudí žádost, zpracuje podklady a vydá rozhodnutí. Splátkový kalendář může, ale nemusí být povolen. Plátcí pojistného společně s rozhodnutím o povolení placení nedoplatku formou splátek je zaslán splátkový kalendář, kde celková výše nedoplatku je rozpočítána do jednotlivých splátek s vyznačením data splatnosti každé splátky. Splátky jsou placeny měsíčně.

Splátkový kalendář může být povolen maximálně na 13, 25 a 37 měsíců. Délka splátkového kalendáře je závislá na rozhodné částce dluhu. Jestliže dluh, který je předmětem splátek, nepřesahuje čtyřnásobek rozhodné částky dluhu, splátkový kalendář je povolen na dobu 13 měsíců. Jestliže dluh, který je předmětem splátek, přesahuje čtyřnásobek rozhodné částky dluhu, splátkový kalendář je povolen na dobu 25 měsíců. Jestliže dluh, který je předmětem splátek, přesahuje osminásobek rozhodné částky dluhu, splátkový kalendář je povolen na dobu 37 měsíců.

Rozhodnou částkou dluhu u organizací či malých organizací se rozumí úhrn pojistného, které vykázala za zaměstnance za poslední tři kalendářní měsíce bezprostředně předcházející měsíci, v němž správa sociálního zabezpečení obdržela žádost o povolení splátkového kalendáře.

Povinností organizace či malé organizace je, že po dobu trvání splátkového kalendáře musí ve správné výši a ve stanoveném termínu být placeno pojistné, které vykázala za zaměstnance za jednotlivé měsíce. Splátky musí být samozřejmě také placeny řádně a včas. Jestliže ze strany povinného dojde k porušení některých podmínek, správa sociálního zabezpečení může splátkový kalendář zrušit.

Splátkový kalendář

Datum splatnosti	Výše splátky v Kč	Dlužné pojistné v Kč	Dlužné penále v Kč	Penále bez porušení splátkového kalendáře 0,05% v Kč	Penále při porušení splátkového kalendáře 0,1% v Kč
20.04.2005	7 893,00	89 682,00	12 933,00	0,00	0,00
20.05.2005	7 893,00	81 789,00	12 933,00	1345,23	2 690,46
20.06.2005	7 893,00	73 896,00	12 933,00	1267,73	2 535,46
20.07.2005	7 893,00	66 003,00	12 933,00	1108,44	2 216,88
20.08.2005	7 893,00	58 110,00	12 933,00	1023,05	2 046,09
20.09.2005	7 893,00	50 217,00	12 933,00	900,71	1 801,41
20.10.2005	7 893,00	42 324,00	12 933,00	753,26	1 506,51
20.11.2005	7 893,00	34 431,00	12 933,00	656,02	1 312,04
20.12.2005	7 893,00	26 538,00	12 933,00	516,47	1 032,93
20.01.2006	7 893,00	18 645,00	12 933,00	411,34	822,68
20.02.2006	7 893,00	10 752,00	12 933,00	289,00	578,00
20.03.2006	7 893,00	2 859,00	7 899,00	150,53	301,06
20.04.2006	7 899,00	0,00	0,00	0,00	0,00
102 615,00				8421,76	16 843,52

Zdroj: vlastní

Úhrady splátek a platby pojistného jsou sledovány a v případě, že ze strany organizace či malé organizace dojde k prodlení placení, může správa sociálního zabezpečení splátky zrušit.

Porušený splátkový kalendář

Datum splatnosti splátky	Výše splátky dle splátkového kalendáře	Datum skutečné úhrady splátky	Výše skutečné úhrady splátky
20.06.2003	2 056,00	25.06.2003	9 216,00
20.07.2003	2 056,00		
20.08.2003	2 056,00		
20.09.2003	2 056,00		
20.10.2003	2 056,00	30.10.2003	2 056,00
20.11.2003	2 056,00	19.11.2003	2 056,00
20.12.2003	2 056,00		
20.01.2004	2 056,00	21.01.2004	4 000,00
20.02.2004	2 056,00	23.02.2004	2 056,00
20.03.2004	2 056,00	19.03.2004	2 056,00
20.04.2004	2 056,00	08.04.2004	2 056,00
20.05.2004	2 056,00	12.05.2004	2 056,00
20.06.2004	2 056,00	07.06.2004	2 056,00
20.07.2004	2 056,00	22.07.2004	2 056,00
20.08.2004	2 056,00		
20.09.2004	2 056,00		
20.10.2004	2 056,00	22.10.2004	2 056,00
20.11.2004	2 056,00		
20.12.2004	2 056,00		
20.01.2005	2 056,00	18.01.2005	6 168,00
20.02.2005	2 056,00	11.02.2005	100,00
20.03.2005	2 056,00		
20.04.2005	2 056,00		
20.05.2005	2 056,00		
20.06.2005	2 043,00		
51 387,00		37 988,00	

Poznámka

z přeplatku OSVČ

Zdroj: vlastní

Splátkový kalendář nelze povolit na základě návrhu jiného věřitele a také nelze povolit splátkový kalendář organizaci či malé organizaci v konkurzu.

Placení dlužného pojistného a penále ve splátkách je poměrně rozšířenou formou. Penále, které povinný platí z dlužného pojistného, je úročeno nižší procentní sazbou a to 0,05 % z dlužné částky pojistného denně. Tento způsob snižování dluhu je využíván i budoucími žadateli o prominutí penále, kteří se snaží své nedoplatky vyrovnat, ale bohužel finanční situace jím neumožňuje zaplatit dluh na pojistném najednou. Penále, které bylo předmětem splátkového kalendáře, se neúročí.

3.8 Zahájení a průběh správního výkonu rozhodnutí

Po doručení výkazu nedoplatků, kterým je předepsána plátcí pojistného pohledávka na pojistném a penále, dojde ze strany dlužníka ve většině případů k úhradě pohledávky.

Problém dobrovolné úhrady dluhu je především u dlouhodobých dlužníků.

Jestliže ze strany plátce pojistného nedojde k dobrovolné úhradě nedoplatku na pojistném a penále, musí příslušná správa sociálního zabezpečení zahájit správní výkon rozhodnutí.

Časový horizont realizace správního výkonu rozhodnutí je závislý na řadě faktorů, především na zvoleném způsobu výkonu. Snahou správ sociálního zabezpečení je přikročit ke správnímu výkonu rozhodnutí v co nejkratší lhůtě od vykonatelnosti titulu. Některé výkazy nedoplatků jsou dobrovolně uhrazeny dlužníkem ihned po obdržení oznámení o zahájení výkonu rozhodnutí. Jestliže se tak nestane, další průběh realizace výkonu rozhodnutí ovlivňuje dostupnost k informacím o účtech či zaměstnavateli povinného. Když údaje o účtech nejsou k dispozici, musí správa sociálního zabezpečení tyto zjistit prostřednictvím písemných dotazů u peněžních ústavů.

Oznámení zahájení výkonu rozhodnutí má formu rozhodnutí. Toto rozhodnutí správa sociálního zabezpečení doručí do vlastních rukou a účastník správního řízení je oprávněn podat námitky.

Jestliže pohledávka na pojistném a penále je po oznámení zahájení výkonu rozhodnutí ihned uhrazena, upouští správa sociálního zabezpečení od vymáhání dluhu.

Jestliže se změnily podmínky pro stanovení dluhu na pojistném a penále, např. na kontě, který má povinný veden na správě sociálního zabezpečení, nebyly zaúčtovány všechny platby nebo povinný zaplatil pojistné na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti na chybný variabilní symbol a platba nebyla na podnět plátce převedena na správný variabilní symbol, správa sociálního zabezpečení upustí od výkonu rozhodnutí.

Správa sociálního zabezpečení může také výkon rozhodnutí na určitou dobu odložit, tzn. že výkon rozhodnutí nezahájí, případně v zahájeném výkonu rozhodnutí nepokračuje. Na odklad výkonu rozhodnutí není právní nárok, zaleží na posouzení správy sociálního zabezpečení, jestli bude akceptovat důvody odkladu výkonu rozhodnutí. Důvody pro odložení výkonu rozhodnutí jsou např. tíživé osobní poměry povinného.

3.8.1 Řízení o námitkách

V některých případech je zahájeno řízení o námitkách. Podání námitek jsou specifickým opravným prostředkem, který směřuje proti úkonům učiněným při výkonu rozhodnutí.

Námitky nelze uplatnit proti rozhodnutí, které bylo podkladem k zahájení správního výkonu rozhodnutí.

O oprávněnosti námitek rozhoduje příslušná správa sociálního zabezpečení, která výkon rozhodnutí provádí.

Námitky mají odkladný účinek jen v zákonem stanovených případech, např. uplatňuje-li se v nich, že vymáhané plnění již bylo provedeno.

3.8.2 Výkon rozhodnutí přikázáním pohledávky z účtu

Po zahájení výkonu rozhodnutí, jestliže nedojde ze strany dlužníka k dobrovolné úhradě nedoplatku na pojistném a penále, je realizován výkon rozhodnutí přikázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu.

Pokud se na účtu u peněžního ústavu nachází dostatek finančních prostředků, je výkon rozhodnutí ukončen v časovém horizontu 4-6 týdnů. V opačném případě se celé řízení prodlužuje o zákonnou šestiměsíční lhůtu od nabytí právní moci nařízení výkonu rozhodnutí. Rozhodnutí o přikázání pohledávky z účtu peněžního ústavu nabývá právní moci po uplynutí lhůty sedmi dnů ode dne doručení rozhodnutí.

Jestliže správa sociálního zabezpečení nemá k dispozici bankovní spojení povinného, získává je buď přímo od povinného nebo prostřednictvím banky. Banka je povinna i bez souhlasu sdělit oprávněné osobě za účelem výkonu rozhodnutí bankovní spojení svého klienta, tedy číslo účtu, identifikační kód banky nebo pobočky zahraniční banky a identifikační údaje o svém klientovi, který je majitelem účtu.

Jelikož často ani po uplynutí šestiměsíční lhůty od právní moci nařízení výkonu rozhodnutí není pohledávka zcela uhrazena, okresní správa sociálního zabezpečení pokračuje opětovným přikázáním pohledávky z dalšího účtu, popř. realizuje srážky ze mzdy nebo jiného příjmu. Tím se správní exekuce značně prodlužuje.

Přikázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu je nejběžnějším, nejrychlejším a relativně nejefektivnějším způsobem vymožení pohledávek.

Problémem u tohoto typu exekuce je ta skutečnost, že dlužníci platební operace realizují v hotovosti nebo přes účty jiných osob a nemají zřízen žádný účet,

popř. na zjištěném účtu není dostatek peněžních prostředků k realizaci výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky z peněžního účtu plátce pojistného. Zjišťování účtů zpomaluje nutnost zasílat žádosti na centrály peněžních ústavů. Zjišťování údajů formou elektronických médií nepřineslo očekávané výraznější zrychlení.

3.8.3 Výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy

Jestliže je dlužníkem zaměstnanec, přistupuje správa sociálního zabezpečení k výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy.

Příkaz k provedení srážky ze mzdy vydá správa sociálního zabezpečení plátcí mzdy a ten je povinen dnem doručení příkazu příslušné částky povinnému srážet. Realizaci srážek ze mzdy zaměstnanci smí zaměstnavatel provést až v okamžiku, kdy obdrží od příslušné správy sociálního zabezpečení vyrozumění, že příkaz nabyl právní moci.

Při výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy je postihována nejen mzda, plat, ale i pracovní odměny členů družstev a příjmy, které povinnému nahrazují odměnu za práci (důchod, nemocenské dávky, hmotné zabezpečení uchazeče o zaměstnání).

Rozhodnutí srážkami ze mzdy či jiných příjmů je využíváno v menším rozsahu.

Hlavní nevýhodou tohoto výkonu rozhodnutí je skutečnost, že údaje o zaměstnavateli se obtížně získávají a zaměstnanci často střídají zaměstnání. Jednotlivé úhrady v poměru s výší nedoplatku na pojistném a penále jsou nepatrné.

Poměrně se osvědčuje výkon rozhodnutí srážkami z dávek nemocenského pojištění vyplácených správou sociálního zabezpečení, popř. z důchodů, jakožto příjmů poměrně snadno zjistitelných a stabilních. I v tomto případě však platí, že dochází k velmi pomalému uhrazování nedoplatku na pojistném a penále.

Rozhodnutí srážkami ze mzdy či jiných příjmů začíná být postupně jako způsob exekuce správami sociálního zabezpečení více využíván, především vzhledem k nárůstu problémů spojených s výkonem rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu.

Výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy či jiného příjmu má nezastupitelné místo u menších pohledávek dlužníků - fyzických osob.

3.9 Zahájení a průběh soudního výkonu rozhodnutí

Soudní výkon rozhodnutí je veden u výkazů nedoplatků, u kterých výkon rozhodnutí ve správním řízení skončil bezvýsledně nebo s minimálním výsledkem. Nebyla tedy uspokojena pohledávka, kterou uplatnila správa sociálního zabezpečení.

Tento typ výkonu rozhodnutí se používá tam, kde dlužník je insolventní nebo nemá zřízen účet u peněžního ústavu, ale vlastní movitý či nemovitý majetek. V oblasti peněžních plnění jde zejména o soudní výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí, prodejem nemovitých věcí nebo zřízením soudcovského zástavního práva.

Vzhledem k tomu, že dochází k nárůstu pohledávek ve výkonu rozhodnutí v soudním řízení, přes veškerou snahu správy sociálního zabezpečení se stává vymáhání pohledávek na pojistném a penále stále obtížnějším. Toto tvrzení platí zvláště u soudního výkonu rozhodnutí, kde zejména u dlužníků, vůči nimž byl výkon rozhodnutí veden opakovaně, je nepatrná naděje na objevení majetku postižitelného exekucí.

3.9.1 Soudní výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí

Soudní výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí je nejužívanějším způsobem. Ve srovnání s prodejem nemovitostí je tento způsob dostupnější a výrazně rychlejší.

V návrhu na soudní výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí je třeba jednoznačně identifikovat exekuční titul a věci, které mají být prodány. Jestliže je známo, že povinný má některou movitou věc umístěnou mimo sídlo či místo podnikání, uvede správa sociálního zabezpečení již v návrhu, kde se věc nachází.

Právo k majetku, které nepřipouští výkon rozhodnutí, lze uplatnit vůči oprávněnému návrhem na vyloučení majetku z výkonu rozhodnutí, tzv. vylučovací žalobou, a to i manželem či manželkou povinného.

Způsobem soudního výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí může být i exekuce na vkladní knížky, vkladní listy, akcie, směnky, šeky a další listinné cenné papíry.

Problémem u tohoto druhu výkonu rozhodnutí je především stále se zvyšující počet dlužníků, u nichž se nepodaří nalézt žádné movité věci, které by bylo možné zahrnout do soupisu.

Úhrady často nejsou získány vlastním prodejem movitých věcí, ale v rámci dohod soudních vykonavatelů s dlužníky.

K efektivitě celého řízení nepřispívá i skutečnost, že mezi nařízením výkonu rozhodnutí a provedením soupisu movitých věcí, popř. mezi soupisem a případnou dražbou uplyne značně dlouhá doba, často i několik let.

Výnos z dražby bývá většinou minimální, protože dražené věci jsou často podhodnocené.

Významným problémem je též nedostatečná informovanost veřejnosti o prováděných dražbách. Vyvěšení dražební vyhlášky na úřední desce soudu, popř. na úřední desce příslušné obce či katastrálního úřadu v případě prodeje není dostatečné.

3.9.2 Soudní výkon rozhodnutí prodejem nemovitých věcí

Průběh soudní exekuce prodejem nemovitých věcí rozdělíme do 5 kroků:

- 1) nařízení výkonu rozhodnutí
 - správa sociálního zabezpečení označí nemovitost, kterou navrhuje k prodeji,
 - společně s návrhem dokládá i výpis z katastru nemovitostí o vlastnictví nemovitosti povinným,
 - soud vyrozumí příslušný katastrální úřad o podání návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti,
 - pravomocným usnesením soudu je ukončena fáze nařízení výkonu rozhodnutí,
- 2) určení ceny nemovitosti
 - soudní znalec ocení nemovitost,
 - konečná cena je určena pravomocným usnesením soudu,
- 3) vydání usnesení o dražební vyhlášce
 - stanoví se dražební jednání,
 - stanoví se podmínky dražby,
- 4) dražební jednání
 - je ukončeno příklepem nejvyšší nabídky,
 - soud vydá usnesení o příklepu,
- 5) jednání o návrhu
 - jsou předvoláni všichni účastníci k rozvrhovému jednání,
 - projednají se všechny pohledávky, které mohou být uspokojeny, z rozdělované podstaty,
 - každý z věřitelů je povinen vyčíslit pohledávku i s příslušenstvím.

Z výtěžku dražby se uspokojují pohledávky dražebních věřitelů v zákonem stanoveném pořadí. Pohledávky zajištěné zástavním právem jsou pohledávkami zařazenými do třetí skupiny. Pohledávkami páté skupiny jsou mimo jiné pohledávky na pojistném na sociální zabezpečení.

Výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí je využíváno výrazně méně.

Je velmi obtížné nalézt nemovitost, z jejíž prodeje je reálné alespoň částečné uspokojení pohledávky, kterou uplatnila správa sociálního zabezpečení. Na většině nemovitostí váznou zástavní práva jiných věřitelů, zejména peněžních ústavů a finančních úřadů.

Závažným problémem jsou lhůty v činnosti soudů, které jsou u tohoto druhu soudní exekuce ještě o poznání delší než v případě prodeje movitých věcí.

Způsob oznámení dražby nemovitosti je shodný jako u výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí.

Problémem jako u výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí je také nedostatečná informovanost veřejnosti o prováděných dražbách. Často se nenajde žádný zájemce o koupi nemovitosti, a to ani při opakované dražbě.

Ze všech druhů zajištění pohledávek je nejvhodnější využití zřízení soudcovského zástavního práva, vzhledem k tomu, že zástavní právo je nepromlčitelné.

3.9.3 Zřízení soudcovského zástavního práva

Jednou z forem soudního výkonu rozhodnutí je zřízení soudcovského zástavního práva. Jde o formu výkonu rozhodnutí, kdy pohledávka je zajištěna, ale není uspokojena.

Zástavní právo je z obecného hlediska věcným právem, tj. absolutním právem věřitele k cizí věci, které plní funkci zajišťovací. Zástavní právo tak působí na dlužníka, aby plnil svůj závazek. V případě, že dlužník svůj závazek neplní anebo není schopen jej plnit, umožňuje věřiteli, aby se uspokojil prodejem nemovitosti.

Soudcovské zástavní právo soud na návrh správy sociálního zabezpečení nechá zapsat do evidence nemovitostí. V případech, že pohledávka je zcela uhrazena, správa sociálního zabezpečení navrhne zastavení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva. Soudem je vydáno usnesení o zastavení exekuce a tato skutečnost musí být neprodleně oznámena příslušnému katastrálnímu úřadu.

Pořadí soudcovského zástavního práva je určeno dnem, kdy návrh na zřízení soudcovského zástavního práva byl doručen soudu.

Soudcovské zástavní právo zaniká zejména zánikem pohledávky, resp. jejím uspokojením, složením ceny zastavené zástavcem, vzdáním se zástavního práva zástavním věřitelem a v neposlední řadě zpeněžením nemovitosti v konkursním a vyrovnávacím řízení.

Soudcovské zástavní právo zůstává i nadále efektivním způsobem zajištění pohledávek na pojistném a penále.

Výhodou soudcovského zástavního práva je ta, že pro zajištěné pohledávky lze vést výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti přímo proti každému vlastníku předmětné nemovitosti, který ji nabyt smluvně.

Zásadní význam má soudcovské zástavní právo také pro pořadí uspokojení pohledávek při zpeněžení nemovitostí v rámci exekuce nebo v konkurzním řízení, kde zaručuje právo na oddělené uspokojení.

3.10 Vymáhání pohledávek prostřednictvím soudních exekutorů

Úkony exekutora jsou považovány za úkony soudu.

Pouze v ojedinělých případech správy sociálního zabezpečení přistupují k vymáhání pohledávek využitím služeb soudních exekutorů.

Náklady exekuce, kterými je i odměna exekutora, hradí exekutorovi povinný.

Spolupráce správ sociálního zabezpečení s exekutory se většinou omezuje jen na poskytování údajů na základě písemné žádosti exekutora. Počet žádostí soudních exekutorů o sdělení údajů se neustále zvyšují a pro jednotlivé správy sociálního zabezpečení to představuje značnou pracovní a časovou zátěž.

Žádosti soudních exekutorů vyzývají k součinnosti správu sociálního zabezpečení a žádají o sdělení informací typu:

- zda osoba je či byla v evidenci,
- zda pobírá dávky nemocenského pojištění,
- zda je vyplácen důchod atd.

Centrální evidenci nařízených exekucí, která je veřejným seznamem, vede, provozuje a spravuje Exekutorská komora ČR.

3.11 Rozhodování o prominutí penále

V teoretické části mé bakalářské práce jsem se zmínila i o institutu prominutí penále.

Institut prominutí penále je považován za jeden z prvků, které motivují plátce pojistného k úhradě dlužného pojistného, a tím za nepřímý prostředek ke snižování dluhu na pojistném.

Možnost podat písemnou žádost o prominutí penále je „hybnou pákou“ k úhradě dlužného pojistného. Dlužník je pozitivně motivován k úhradě pojistného, neboť v případě, že dlužné pojistné nebude zaplaceno se žádost odkládá s odůvodněním, že nebyla splněna podmínka pro prominutí penále.

Prominutí penále slouží k odstranění tvrdosti zákona.

Nejčastějším důvodem vzniku dluhu na pojistném, který správa sociálního zabezpečení akceptuje v žádosti o prominutí penále a který také musí být vždy řádně doložen, je administrativní pochybení ze strany plátce pojistného, odvody pojistného na jiný účet. Zpravidla se jedná o jednorázová nebo krátkodobá pochybení. Dalšími důvody pro prominutí penále jsou zdravotní důvody, tíživá sociální situace plátce, nenadálé živelné pohromy, krádeže ve firmě apod.

Výjimečně je zohledňována druhotná platební neschopnost v oblastech s vysokou nezaměstnaností, kde je přihlíženo k možnosti zachování plátce, tj. zachování vytvořených pracovních míst a tím udržení zaměstnanosti v regionu.

Nevýhodou pro správy sociálního zabezpečení v rozhodování o prominutí penále je zvýšená administrativní náročnost při zpracování agendy, tj. vyžádání čestného prohlášení žadatelů, příprava podkladů pro jednání komise o prominutí penále, vyhotovení zápisu z jednání komise, vystavení rozhodnutí a korespondence a příprava podkladů v souvislosti s odkládanými žádostmi a žádostmi postupovanými příslušným orgánům k vyřízení.

Nevýhodou pro žadatele o prominutí penále je skutečnost, že současná právní úprava neumožňuje promíjet penále u plátců podnikajících v tzv. citlivých sektorech, tj. v dopravě, zemědělství a rybolovu.

Zejména zemědělci měli vždy nejprokazatelnější důvody pro možnost prominutí penále v rámci odstranění tvrdosti zákona.

3.12 Konkurzní řízení

Výtěžek z konkurzního řízení je velmi nízký. Do konkurzního řízení se zpravidla dostávají dlužníci až v době, kdy vzhledem k jejich předlužení je možnost přijatelného uspokojení věřitelů nereálná.

Neustále se zvyšuje počet organizací či malých organizací, kdy byl konkurz zrušen pro nedostatek majetku anebo byl zamítnut návrh na prohlášení konkurzu z téhož důvodu.

I když vyšší počet vydaných rozvrhových usnesení a určité zrychlení zde můžeme zaznamenat, i nadále zůstává konkurzní řízení zdlouhavé a neefektivní.

Významnější úhrady je možné očekávat pouze v rámci odděleného uspokojení.

Za splnění zákonem stanovených podmínek, o kterých jsem se již zmínila v teoretické části mé bakalářské práce, je dlužník povinen podat návrh na prohlášení konkurzu. Ze strany dlužníků není tato povinnost plněna a ke konkurznímu řízení dojde až na návrh věřitelů.

3.13 Vyrovnací řízení

Vyrovnání či nucené vyrovnání není ve většině případů realizováno.

3.14 Uplatnění pohledávek v případě likvidace

V případě likvidace organizace či malé organizace se sleduje vypořádání majetkových poměrů zrušeného státního podniku, zemědělského a nezemědělského družstva, obchodních a jiných společností či subjektů.

Likvidace je prováděna u organizací či malých organizací v případech, kdy celé jmění společnosti nepřechází na jiného právního nástupce, a nevyžaduje se v případech, jestliže soud zamítne návrh na prohlášení konkurzu z důvodu nedostatku majetku anebo nezbude po ukončeném konkurzním řízení žádný majetek.

Informace o likvidaci společnosti je zaznamenána v obchodním rejstříku, je stanoven likvidátor a společnost ke svému jménu používá dodatek „v likvidaci“. Likvidátor je povinen všem věřitelům oznámit vstup společnosti do likvidace zveřejněním v Obchodním věstníku a vyzvat věřitele k přihlášení pohledávek. Uvedenou povinností jsou práva věřitelů dostatečným způsobem chráněna a ve lhůtě 3 měsíců od uveřejnění likvidace mohou své pohledávky uplatnit.

Jestliže se správa sociálního zabezpečení o likvidaci organizace či malé organizace dozví opožděně a přihlásí pohledávku po lhůtě a likvidace dosud

není ukončena, platí, že likvidátor musí pohledávku uspokojit. V opačném případě, jestliže likvidace již byla ukončena a společnost byla vymazána z obchodního rejstříku, ručí společníci za závazky společnosti do výše svého podílu na likvidačním zůstatku. Aby se takovým pochybením předcházelo, musí správa sociálního zabezpečení aktivně sledovat Obchodní věstník.

Bez uspokojení pohledávek nemůže být likvidace ukončena.

3.15 Nedobytné pohledávky

Stane-li se pohledávka na pojistném a penále nedobytnou ve smyslu ustanovení § 123b zákona č. 582/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, přikročí správa sociálního zabezpečení k odpisu dluhu.

Pohledávku může správa sociálního zabezpečení odepsat, pokud správní a soudní výkon rozhodnutí, případně konkurzní či vyrovnací řízení nevedly k její úhradě.

Jednoznačně se odepisují pohledávky u plátců, u nichž došlo k výmazu z obchodního rejstříku, popř. jiného zákonem určeného rejstříku.

Za zcela nedobytný se považuje dluh na pojistném a penále u fyzické osoby, která zemřela, a dluh nepřešel na dědice.

K nedobytným pohledávkám je vedena samostatná evidence. Evidují se na samostatném analytickém účtu.

Dluh na pojistném a penále, který byl takto odepsán, však nadále trvá, pokud nedojde k promlčení práva vymáhat dluh.

V souladu s ustanovením § 18 zákona č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, právo předepsat dlužné pojistné se promlčuje za 10 let ode dne splatnosti. Byl-li proveden úkon ke zjištění výše pojistného nebo jeho vyměření, plyne nová promlčecí lhůta ode dne, kdy se o tom plátce pojistného dozvěděl. Pro tyto účely je pohledávka organizace či malé organizace na pojistném a penále vyčíslena aktuálním výkazem nedoplatků a ode dne doručení nového výkazu nedoplatků plyne nová 10-ti letá lhůta promlčení.

4 Závěr

Nevýhodou při vymáhání pohledávek na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a penále je, že správa sociálního zabezpečení nemá k dispozici údaje o zaměstnavatelích dlužníků a mnohdy se tyto údaje ani nedozví. Tento nedostatek by bylo možné řešit přístupnou celorepublikovou evidencí zaměstnanců organizací a malých organizací správám sociálního zabezpečení.

Stejně tak by pro činnost správ sociálního zabezpečení byl přínosem aktuální přehled nemovitostí dlužníků z centrální celorepublikové evidence.

Změna dle zákona č. 263/2002 Sb., s účinností od 1. července 2002, měla pozitivní vliv na výběr pojistného. Skutečnost, že společníci a jednatelé společnosti s ručením omezeným a komanditisté komanditní společnosti, kteří vykonávají funkci statutárního orgánu, musí k žádosti o důchod přiložit i potvrzení správy sociálního zabezpečení, že za období, kdy vykonávali funkci statutárního orgánu, bylo pojistné uhrazeno, je nutí k úhradě nezaplacených měsíců od července 2002. V opačném případě období, které nebylo zapláceno, nelze zahrnout do doby jejich důchodového pojištění. Výsledný efekt je ten, že uvedené osoby většinou pojistné zaplatí zpětně.

K nevýhodám v oblasti vymáhání pohledávek patří skutečnost, že právní úprava vylučuje možnost vést pro pohledávku souběžně správní a soudní výkon rozhodnutí. Šestiměsíční lhůta u přikázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu značně prodlužuje správní exekuci a mnohdy končí bezvýsledně, příp. minimální úhradou. Stejně tak srážky ze mzdy jsou zdoluhavým procesem. Pokud by byl souběh správní a soudní exekuce umožněn, znamenalo by to pro správu sociálního zabezpečení rychlejší, efektivnější a úspěšnější vymáhání. V tomto případě by bylo samozřejmě nutné více zaměřit pozornost na sledování úhrad a pokud by došlo k přeplatku na pojistném, musel by být neprodleně povinnému vrácen.

Pozitivní vliv na výběr pojistného má výkon rozhodnutí vedený na účty stavebního spoření, kdy pod hrozbou ztráty státního příspěvku řada dlužníků uhradí nedoplatek na pojistném a penále dobrovolně.

Za nesplnění povinnosti dlužníků podat návrh na prohlášení konkurzu by mělo být zákonem upraveno více donucovacích prostředků, neboť ze strany dlužníků není návrh na prohlášení konkurzu realizován i přes výzvy správ sociálního zabezpečení a upozornění na možnost trestního stíhání za nesplnění této povinnosti.

Značnou časovou zátěž, jak již bylo v bakalářské práci konstatováno, znamená pro správy sociálního zabezpečení vyřizování četných žádostí soudních

exekutorů, přičemž tato činnost nemá význam pro vymáhání pohledávek správami sociálního zabezpečení.

Promíjení penále sice znamená z hlediska výběru pojistného pro správy sociálního zabezpečení snížení celkových pohledávek, na druhé straně je tato agenda velmi časově náročná při přípravě podkladů pro jednání komise. Žádosti o prominutí penále neobsahují předepsané náležitosti či podklady, proto je nutné žadatele upozorňovat na odstranění nedostatků a doložení materiálů prokazujících skutečnosti uvedené v žádostech. Z hlediska nutnosti zachovat objektivnost v této oblasti patří k dalším negativním jevům skutečnost, že některé osoby by splňovaly podmínky pro prominutí penále, ale vzhledem k jejich nedostatečné informovanosti o prominutí penále nepožádají.

K největším nedoplatkům na pojistném a penále dochází u organizací a malých organizací, které jsou společnostmi s ručením omezeným. Uvítala bych změnu právního předpisu v tom smyslu, že za závazky společnosti ručí jednatelé i svým osobním majetkem. Efekt na výběr pojistného by byl takový, že statutární orgán by byl donucen plnit závazky organizace či malé organizace vůči správě sociálního zabezpečení.

Malá účinnost byla zaznamenána u podávání trestního oznámení pro neodvádění pojistného. Trestní odpovědnost zaměstnavatelů se vztahuje pouze na 8% neodvedeného pojistného za zaměstnance, tzn., na pojistné, které bylo sraženo a neodvedeno na účet příslušné správy sociálního zabezpečení. Vzhledem k tomu, že organizace je povinna odvádět pojistné ve výši 34 %, měla by se trestní odpovědnost vztahovat na plnou výši odváděného pojistného.

5 Resumé

Matters such as who pays pension insurance premiums, what her or his duties are, and what the premium amounts to, are regulated by Act No. 589/1992 Coll., on social security and state employment policy premiums, as amended.

Social security authorities and their tasks in implementing pension insurance, duties and rights of employers and insured persons, and procedure in pertaining to pension insurance are regulated by Act. No. 582/1991 Coll., on the organization and implementation of social security, as amended.

The Czech Social Security Administration is the part of the Ministry of Labour and Social Affairs.

The Czech Social Security Administration has its offices in all areas of the Czech Republic. The ČSSZ headquarters are based in Prague and oversee the work of many district social security administrations.

The Czech Social Security (ČSSZ) is an institution within the state administration underpinning the system of compulsory pension and sickness insurance in the Czech Republic.

It is responsible for sickness and maternity cash benefits and for the payment of old-age, disability, widowers, widows and orphan's pensions.

The Czech Social Security Administration provides a guarantee that people who may be deprived of their income due to health reasons or due to their age receive the pension they deserve. The healthy help the long-term sick and equally, the young help the elderly. The solidarity-based system functions reliably in all developed countries of the world.

The social insurance is solving such social events for which one can be prepared ahead, in the meaning of creation a financial fund for solution of future social events. Social insurance is divided into medical insurance, pension insurance and health insurance.

ČSSZ is also in charge of collecting social security insurance contributions. Social insurance contributions collected by the ČSSZ include contributions towards pensions, sickness benefits and unemployment benefits.

Self-employed persons are obliged to contribute towards their pension and unemployment schemes. Periods of non-payment do not count towards pension entitlement. Contributions for sickness cash benefits are voluntary and self-employed persons can decide to opt out of this scheme.

Voluntary contributors pay only pension contributions.

Other participants in the pension insurance scheme are also certain groups of people that do not pay the relevant contributions themselves, their participation in the scheme derives from legal regulations. This concerns the equivalent periods of full-time students, parents caring for children and job seekers.

Social security insurance are paid by organizations or smaller organizations, i. e. employers, who are obliged to pay the contributions for their employees. Contributions are also paid by self-employed persons and voluntary contributors.

In the area of social security insurance the organizations and smaller organizations fulfil a number of duties set by legislation. The organizations and smaller organizations paid contribution for state policy too. The pension insurance the employers is divided into organizations and smaller organizations. The criterion for distinguishing between these two groups is mainly the number of employees participating in social security insurance.

The employers have the most important position in social security insurance.

The contributions of organizations or smaller organizations are made up 34 percentage of salaries or wages. The employers pay 26 percentage of salaries and the employees pay 8 percentage.

The total social security contributions collected by ČSSZ make up 39 % of the state budget revenues. From these financial contributions the Czech Social Security Administration pays out pension benefits via the OSSZ or PSSZ, sickness benefits via employers or direct and covers its operational overheads.

The Czech Social Security Administration uses the most effective means of social security insurance selection and the best ways of execution.

Použitá literatura

1. Automatizovaný systém právních informací (ASPI) [počítačový program aspivin.exe], vyhláška Ministerstva práce a sociálních věcí č. 161/1998 Sb., o promíjení penále správami sociálního zabezpečení.
2. Automatizovaný systém právních informací (ASPI) [počítačový program aspivin.exe], zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
3. Automatizovaný systém právních informací (ASPI) [počítačový program aspivin.exe], zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve znění pozdějších předpisů.
4. Automatizovaný systém právních informací (ASPI) [počítačový program aspivin.exe], zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.
5. Automatizovaný systém právních informací (ASPI) [počítačový program aspivin.exe], zákon č. 263/2002 Sb.
6. Automatizovaný systém právních informací (ASPI) [počítačový program aspivin.exe], zákon č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů.
7. Automatizovaný systém právních informací (ASPI) [počítačový program aspivin.exe], zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
8. Automatizovaný systém právních informací (ASPI) [počítačový program aspivin.exe], zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.
9. Automatizovaný systém právních informací (ASPI) [počítačový program aspivin.exe], zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.
10. GROSSOVÁ, M. *Exekuce v současné právní praxi*. Praha: Linde Praha, a.s., 1997. 389 s. ISBN 80-7201-079-4.
11. HLAVSA, P. *Občanský soudní řád. Soudní řád správní*. Praha: Linde Praha, a. s. , 2002. 627 s. ISBN 80-7201-369-6.
12. KOLEKTIV AUTORŮ. *Komentář k sociálním a právním předpisům*. Olomouc: ANAG, 1995. 158 s. ISBN 80-85646-24-2.
13. KUBÍNKOVÁ, M. *Zákoník práce po novele*. Praha: Sondy, s r. o. , 2000. 297 s. ISBN 80-902766-3-6.
14. MACEK, J., TOMSA, M. *Jak vymáhat pohledávky?* Ostrava: MONTANEX, a. s. , 1994. 117 s. ISBN 80-85780-15-1.
15. MATRASOVÁ, E., PŘÍHODA, P., ŠLAUF, V., ŠMÍD, L. *Správní řád*. Praha: Linde Praha, a.s., 2001. 418 s. ISBN 80-7201-303-3.
16. URL: <<http://www.cssz.cz/>>.